

LUNDS
UNIVERSITET

**En narrativ studie av framställningen av den
europeiska integrationsprocessen på
Europeiska Historiens Hus.**

Författare: Sofia Stridsberg

Kandidatuppsats i Europastudier med humanistisk profil

Handledare: Mattias Nowak

Vårterminen 2021

Abstract

This paper seeks to analyze what meaning the European House of History in Brussels, a museum founded in 2017, attributes to the European integration process. With the use of narrative analysis, the permanent exhibition on the European House of History's English website will serve as material for the study. The paper examines which aspects of the European integration process the museum has chosen to present as well as the attributed meaning of these aspects. Theories related to Europeanization, identity and legitimacy have been chosen to serve as a foundation for the narrative analysis.

In short, it is concluded that the exhibition presents the European integration process as a relatively uncomplicated and uncontroversial process. The European Union is in the analyzed narrative presented as a protector of democracy, peace, and human rights. As the exhibition repeatedly emphasizes that the European Union defends these values, a narrative emerges that seeks to show that the Union has, and has had, legitimacy to deepen the European integration process.

Although the taken approach may be understandable, it is at the same time difficult to avoid pointing out the obvious risk that the lack of self-criticism may result in given that there are issues that are politically sensitive which largely remain unmentioned. Seen from an analytical perspective, a narrative emerges that wants to escape any difficult questions and controversies. The risk is that too flattering approach risks undermining the validity of the exhibition.

Keywords: narrative analysis, European House of History, European identity, Museum, legitimacy

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrundsfakta: Europeiska Historiens Hus	2
1.1.1 Den permanenta utställningen.....	3
1.2 Syfte och frågeställningar	3
1.3 Avgränsning	4
1.4 Relevans	4
1.5 Tidigare forskning.....	5
1.6 Disposition.....	7
2 Material och metod.....	7
2.1 Narrativ analys.....	8
3 Historisk bakgrund	11
3.1 Den europeiska integrationsprocessen.....	11
3.1.1 "You cannot fall in love with the single market"	12
4 Teoretisk diskussion.....	13
4.1 Europeisering - ett verktyg för att förstå EU:s integrationsprocess.....	13
4.2 Europeisk identitet	16
4.3 Legitimitet.....	18
4.3.1 Den Europeiska unionen och politisk legitimitet.....	19
5: Analys.....	20
5.1 Rebuilding a divided continent.....	20
5.2 Shattering certainties.....	22
5.3 Sammanfattning av analysen.....	26
6: Slutsats.....	29
7: Förslag på fortsatt forskning.....	30
Källförteckning	31

1 Inledning

“I would like to suggest the founding of a ‘House of European History’. It should not be a dry, boring museum, but a place where our memory of European history and the work of European unification is jointly cultivated, and which at the same time is available as a locus for the European identity to go on being shaped by present and future citizens of the European Union.”¹

Citatet ovan är från Hans-Gert Pötterings installationstal när han år 2007 tillträdde som Europaparlamentets talman. Pöttering uttryckte i sitt tal en önskan om att grunda ett europeiskt museum där Europas gemensamma historia och dess enande kan presenteras. Hans önskan skulle komma att uppfyllas nio år senare när Europeiska Historiens Hus slog upp dörrarna år 2017.

En del i EU:s integrationsprocess, bredvid dess politiska och ekonomiska dimension, är den kulturella integrationen. Den senare kan beskrivas som en process som har präglats och fortfarande präglas av en diskussion kring identitet, värderingar, legitimitet och historia. Museer spelade en stor roll vid bildandet av nationalstater under 1800-talet då de bidrog till att forma en gemensam historia och identitet. Även idag skapar museer ett narrativ och ger mening åt dåtiden, nutiden och framtiden.

Uppsatsen syfte, som kommer att redogöras för på sid: 3, är att undersöka vilken mening och identitet Europeiska Historiens Hus vill tillskriva den europeiska integrationsprocessen. Uppsatsen inleds med en kort bakgrundsfakta till Europeiska Historiens Hus.

¹ European Parliament, *Inaugural address by the President of the European Parliament* (2007)

1.1 Bakgrundsfakta: Europeiska Historiens Hus

Hans-Gert Pöttering uttryckte i det ovan refererade citatet en önskan om att etablera ett museum som presenterade Europas gemensamma historia. Idén om att etablera ett museum har funnits sedan 1980-talet men har inte varit fri från kritik. Bland annat har åsikten att ett sådant museum skulle kunna riskera att bli ett "propagandaverktyg" för EU framförts.² Pöttering lyckades däremot skapa en bred politisk förankring för projektet och under år 2008 presenterade en tillsatt kommitté, bestående av bland annat historiker, ett dokument med titeln "*a Conceptual Basis for a House of European History*".³ I korthet redogjorde detta dokument för museets konceptuella och museologiska bas och det skulle komma att lägga grunden för det som tillslut blev Europeiska Historiens Hus.⁴ Den 6 maj 2017, alltså nio år senare, slog museet upp sina dörrar för första gången.

Museet är beläget i Leopold-parken som ligger i centrala Bryssel. Inträdet är gratis och utställningarna finns tillgängliga på 24 språk.⁵ Den europeiska kommissionen finansierar museet och dess yttersta syfte är att erbjuda besökare möjligheten att få information och diskutera Europas förflutna samt vad den gemensamma historien har för betydelse idag.⁶ Det fastställs att:

"The House of European History will be a cultural institution with a very specific scope, that of conveying a transnational overview of European history that is inclusive of its diversity, its varied interpretation and differing perceptions".⁷

Med andra ord ska museet redogöra för ett europeiskt narrativ, bortom de nationella historieskrivningarna, med ett fokus på Europas kulturhistoriska mångfald. Utgångspunkten

² Wolfram Kaiser, *Limits of cultural engineering: Actors and narratives in the European parliament's House of European History projekt* (2017) sid:520

³ *Conceptual Basis for a House of European History* (2008)

⁴ Bodil Axelsson, Christine Dupont, Chantal Kesteloot *Entering the Minefields: the creation of New History Museums in Europe* (2012) sid: 44

⁵ Europeiska Historiens Hus hemsida. <https://historia-europa.ep.eu/sv/valkommen-till-europeiska-historiens-hus> Hämtad 2021-04-02

⁶ Europeiska Parlamentet, *Building a House of European History* (2013) sid: 8

⁷ Europeiska Parlamentet (2013) sid: 8

för museet är att det finns gemensamma karaktärsdrag, traditioner och bedrifter som särskiljer den europeiska kulturen från andra kulturer samt att det är dessa särskiljande drag som museet ska redogöra för.⁸ Historiska händelser som är känsliga till följd av olika tolkningar och oenighet kring händelseförlopp har som syfte att skapa reflektion hos besökaren.

1.1.1 Den permanenta utställningen

På museet finns en permanent utställning som skapats av en projektgrupp bestående av allt från historiker och arkeologer till konstvetare från hela Europa. För att avgöra vilka händelser, idéer och processer som skulle inkluderas i den permanenta utställningen ställdes tre kriterier upp:

1. *Händelsen eller processen måste härstamma från Europa;*
2. *Händelsen eller processen måste ha spridits över Europa; och*
3. *Händelsen eller processen måste vara relevant idag.*⁹

Den permanenta utställningen består av sex olika delar som gör nedslag i Europas historia - från kontinentens ursprung, europeisk imperialism, 1800-talets industrialisering, första respektive andra världskriget samt det senare bildandet av den Europeiska unionen. Projektgruppen som skapade den permanenta utställningen menar att syftet med utställningen inte är att skapa en europeisk identitet, istället ska debatten om ett europeiskt minne och medvetande främjas. I diskussionerna som förts kring uppförandet av museet har däremot vissa politiker, trots projektgruppens ställningstagande, gett uttryck för att projektet även ska främja en europeisk identitet.¹⁰

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsen syftar till att genom narrativ analys studera vilken mening Europeiska Historiens Hus permanenta utställning på museets engelskspråkiga hemsida tillskriver den europeiska integrationsprocessen.

Frågeställningarna baseras på syftesformuleringen och lyder:

⁸ Europeiska Parlamentet (2013) sid: 31

⁹ B. Axelsson, C. Dupont, C. Kesteloot (2012) sid: 45

¹⁰ B. Axelsson, C. Dupont, C. Kesteloot (2012) sid: 48

- Vilken mening tillskrivs den Europeiska unionens integrationsprocessen i museets permanenta utställning på dess engelskspråkiga hemsida?
- Vilka aspekter av den europeiska integrationsprocessen lyfts fram i narrativet?

Ovanstående frågeställningar kommer att besvaras med hjälp av i sammanhanget relevanta analytiska verktyg. Metodologiskt kommer en narrativ analys att tillämpas. En teoretisk diskussion kring europeisering, identitet och legitimitet kommer att föras och ligga till grund för den efterföljande analysen samt tolkningen av resultaten. En mer ingående redogörelse av uppsatsens metodologi presenteras i avsnitt 2.

1.3 Avgränsning

Redan till följd av uppsatsens syfte - att analysera vilken mening Europeiska Historiens Hus permanenta utställning på museets engelskspråkiga hemsida tillskriver den europeiska integrationsprocessen - sker en "naturlig" avgränsning av granskningens omfattning. Den europeiska integrationsprocessen finns beskriven i många sammanhang, men med hänsyn till den givna tidsramen för arbetet, och för att avgränsa fallstudiens omfattning, inkluderas endast informationen som finns på museets engelskspråkiga hemsida.

1.4 Relevans

I flera länder och sammanhang har frågan om historieskrivning och det gemensamma historiska minnet blossat upp som en politiskt laddad fråga. Exempelvis har det i Polen med jämna mellanrum blossat upp en debatt om landets inblandning i förintelsen. Sedan det nationalkonservativa partiet Lag och Rättvisa (PIS) kom till makten har frågan kommit att bli än mer infekterad. Partiet drev under år 2018 igenom den omstridda förintelselagen som gjorde det straffbart att anklaga polacker för medverkan i den av Nazityskland organiserade judeutrotningen. I april 2021 utsågs Beata Szydło, EU-parlamentariker för PIS, till styrelseledamot för museet Auschwitz-Birkenau. Kritiker menar att hon är tillsatt för att genomföra en "förpolskning" av Auschwitz-Birkenau och att syftet är att förvrida det historiska minnet av förintelsen i Polen.¹¹

¹¹ Michael Winiarski *Ingreppet mot Auschwitzmuseet är ännu ett försök att skriva om historien*, Dagens Nyheter 2021-04-21

Även i Sverige har frågan om historieskrivning diskuterats. Under hösten 2020 publicerade P1 en dokumentär om Vipeholmsanstalten, ett mentalsjukhus i Lund, och de övergrepp som skedde där. Dokumentären ledde till en diskussion om att historien inte får glömmas bort och Göran Rosenberg, författare och journalist, argumenterade för att ett museum över Vipeholms sjukhus borde etableras i Lund. Historieskrivningen av andra världskriget är även en aktuell fråga i Ryssland och har varit så i flera år. Nyligen framförde Vladimir Putin kritik mot hur andra världskriget framställs i ryska skolböcker, något som lett till att det ryska utbildningsministeriet ska granska samtliga skolböcker som används i den ryska historieundervisningen. Putins kritik har bland annat avsett att det i skolböckerna saknas skildringar från slaget vid Stalingrad.¹²

Ovan exempel är tagna ur olika kontexter och sammanhang för att visa på att frågan om historieskrivning tar olika uttryck. Frågan om den Europeiska unionens framtid och om samarbetet bör fördjupas är även de högaktuella. Här är begrepp som *legitimitet*, *identitet* och historia centrala för att förstå medlemsländernas europeiseringsprocess och om det är möjligt att fördjupa samarbetet. Att angripa frågan genom att undersöka vilken mening Europeiska Historiens Hus tillskriver den europeiska integrationsprocessen är en intressant vinkel som förhoppningsvis kan bidra till att öka förståelsen om *hur* den Europeiska unionen genom museologisk verksamhet behandlar frågan om identitet och politisk legitimitet.

1.5 Tidigare forskning

Forskningen på europeisk identitet är omfattande och hänger ofta ihop med frågor kopplade till historieskrivning, kulturpolitik, politisk legitimitet och den Europeiska unionen som ett överstatligt politiskt organ. Det har genomförts en hel del EU-finansierade projekt som behandlar frågor kopplade till etableringen av ett europeiskt museum. Ett exempel på ett EU-finansierat projekt är Eunamus, som pågick mellan år 2010 och 2013. Projektet fokuserade på hur ett museum kan vara en viktig aktör i relationen mellan makthavare och medborgare. Frågor kopplade till politisk inblandning, transparens gentemot medborgarna, konflikter och spänningar i skapandet av utställningar och brobyggande narrativ diskuterades exempelvis inom ramen för projektet.¹³

¹² Alexandra Carlsson Tenitskaja *Putin: "Alla skolböcker i historia ska ses över"* Dagens Nyheter 2021-04-26

¹³ Bodil Axelsson *et al. Crossing Borders Connecting European Identities in Museums and Online* (2012)

Wolfram Kaiser, Stefan Krankenhagen och Kerstin Poehls publicerade år 2016 boken *Exhibiting Europe in Museums: Transnational Networks, Collections, Narratives, and Representations*. Deras forskning undersökte hur “top-down policys” från EU-nivå bidrar till en europeisering av museiverksamheter i Europa. I boken undersöks vilka europeiska institutioner och aktörer som skapar och/eller implementerar kulturpolicys. I sin forskning visar de på att en mängd aktörer, såsom historiker, museikuratorer och organisationer, på olika sätt bidrar till europeiseringen av museiverksamheter. Deras forskning är baserad på intervjuer med museikuratorer och beslutsfattare från olika medlemsländer samt empiriska undersökningar av närmare 100 museer.¹⁴

Christine Cadot, verksam inom Europastudier på universitet i Paris, har forskat på museihistoria med fokus på Europa. Enligt Cadot kan museum sägas bidra till en “sakralisering” av minnen och mer eller mindre framgångsrikt bidra till att forma nationella kollektiv. I en artikel om två historiemuseer, *Musée de l’Europe* i Bryssel och *The National Museum of Australia* i Canberra, diskuterar Cadot frågan om hur supranationella identiteter kan “kokas ner” i en traditionellt nationell kulturyttring - som hon menar att en utställning på ett museum är.¹⁵ Slutsatsen angående *Musée de l’Europe* är att museet följer ett traditionellt ramverk för en utställning på ett historiemuseum, exempelvis genom berättelser om *the founding fathers* och uppvisningen av artefakter. Cadot skriver att det hade varit en utmaning att presentera kritiken av den europeiska integrationsprocessen, exempelvis demokratiunderskottet, de svårförstådda fördragen och anklagelserna om elitism.¹⁶

Monica Sassatelli är kultursociolog och har skrivit boken *Becoming Europeans* där hon undersöker Europarådets kulturinitiativ European Capital of Cultures intention att skapa en europeisk kulturell identitet och vilka effekter detta har haft.¹⁷ Peter Aronsson, professor i historia, menade att 2012 låg etableringen av ett europamuseum högt upp på den EU-politiska

¹⁴ Wolfram Kaiser, Stefan Krankenhagen, Kerstin Poehls *Exhibiting Europe in Museums: Transnational Networks, Collections, Narratives, and Representations* (2016) New York/Oxford: Berghan Books,

¹⁵ Christine Cadot, *Can Museums Help Build a European Memory? The Example of the Musée de l’Europe in Brussels in the Light of “New World” Museums’ Experience* (2010)

¹⁶ C. Cadot (2010)

¹⁷ Monica Sassatelli, *Becoming Europeans* (2009) Palgrave Macmillan UK

agendan. Han skriver “*Great hopes are being expressed for their [museums] ability to create cohesion and community, creativity and tolerance*”.¹⁸

1.6 Disposition

Uppsatsen är indelad i sju kapitel. I kapitel 1 ovan har ämnet introducerats genom en inledande text. Kapitlet har även redogjort för bakgrunden till Europeiska Historiens Hus följt av uppsatsens syfte och frågeställningar samt uppsatsens avgränsningar och tidigare forskning på ämnet. Efterföljande kapitel redogör för uppsatsens metodologiska ramverk. I kapitel 3 kontextualiseras var narrativet verkar genom en kort historisk bakgrund av den Europeiska unionens integrationsprocess. I följande kapitel förs en teoretisk diskussion kring uppsatsens huvudord europeisk *identitet* och *legitimitet*. Därefter presenteras en narrativ analys av den permanenta utställningen på museets engelskspråkiga hemsida samt en längre analytisk sammanfattning av resultaten. De viktigaste slutsatserna presenteras i kapitel 6 varefter uppsatsen avslutas med förslag på fortsatt forskning.

2 Material och metod

Aktuellt avsnitt redogör för uppsatsens metodologiska ramverk. Inledningsvis kommer materialet, både för den teoretiska diskussionen och fallstudien, att presenteras. Därefter följer en redogörelse av den narrativa analysen som tillämpas i fallstudien.

Till den teoretiska diskussionen används primärt vetenskapliga texter och litteratur på ämnet. Diskussionen kommer att fokusera på uppsatsens huvudord - europeisk *identitet* och *legitimitet*. Huvudorden kommer att ligga till grund för den narrativa analysen. Uppsatsens empiriska material utgörs av den permanenta utställningen på Europeiska Historiens Hus engelskspråkiga hemsida. Hemsidan finns tillgänglig på samtliga officiella EU-språk. Vid en jämförelse mellan den svenska och den engelska sidan kan det konstateras att de är lika i uppbyggnaden. Det finns däremot mer information om den permanenta utställningen att tillgå på den engelska hemsidan, exempelvis erbjuds ljudguidning. Det är därför valet gjorts att enbart analysera den

¹⁸ Peter Aronsson, *European National Museums: Identity politics, the Uses of the Past and the European Citizen* (2012)

engelskspråkiga hemsidan. På museets hemsida finns praktisk information om museet såsom öppettider, kontaktuppgifter och hur man tar sig till museet. Det finns även information om bakgrunden till museet samt ett urval av museets permanenta och tillfälliga utställningar. I den här uppsatsen ligger fokus på den permanenta utställningen som består av följande sex olika delar:

- *Shaping Europe,*
- *A global power,*
- *Europe in ruins,*
- *Rebuilding a divided continent,*
- *Shattering certainties,* och
- *Europe now.*

Två av dessa delar - *Rebuilding a divided continent* och *Shattering certainties*- kommer att inkluderas i analysen då de specifikt behandlar den europeiska integrationsprocessen. De tre förstnämnda delarna kommer inte att inkluderas då de behandlar tiden före bildandet av den Europeiska unionen. Den sista delen - *Europe now* – är en avslutande del som syftar till att väcka tankar hos besökaren genom bland annat frågor. Det innehåll som visas på webbsidan utgör ett litet urval av den permanenta utställningen, materialet har däremot bedömts vara tillräckligt för att uppfylla uppsatsens syfte. För att genomföra en analytisk tolkning av narrativet i materialet används en form av narrativ analys som beskrivs nedan.

2.1 Narrativ analys

Alexa Robertson skriver att begreppet “narrativ” kan likställas med “textuell berättelse” eller “textuell redogörelse” om något som har hänt i verkligheten eller fantasin.¹⁹ Genom att studera narrativ kan man få insikt i den maktdynamik som reglerar förståelse i samhället. Enligt sociologen Anna Johansson kan den narrativa metoden användas vid tolkningar av kulturella och institutionella strukturer som är större än enskilda individer. Detta kallas för ett “offentligt narrativ”. Till det offentliga narrativet hör exempelvis berättelser från institutioner, kyrkan eller nationen.²⁰ Alexa Robertson och Bo Petersson har tillsammans skrivit att “[d]en narrativa

¹⁹ Alexa Robertson *Narrativanalys* i Göran Bergström, Kristina Boréus *Textens mening och makt* (2018) sid: 222

²⁰ Anna Johansson, *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus* (2005) sid: 83

analysen utgör ett redskap för att komma åt relationen mellan idéer, erfarenhet och handling, för att förstå hur identiteter skapas och återskapas i olika kontexter och över tid, samt för att förklara hur saker och ting hänger ihop”.²¹ Vid skapandet av en berättelse sker ett urval av vilka händelser som ska inkluderas för att antyda ett förhållande mellan dem. Att inkludera, eller inte inkludera, en specifik händelse eller aspekt innebär att berättaren får makt över berättelsen.²² Det finns olika angreppssätt, användningsområden och metodologiska tillvägagångssätt samt olika definitioner av narrativ som begrepp. Gemensamt för de olika metoderna är att narrativ analys tillåter forskaren att analysera och tolka ett material. Narrativ analys kan användas inom allt ifrån statsvetenskap, juridik och humaniora till psykologi och medicin.²³

När man gör en narrativ analys är det viktigt att bestämma vilken form av narrativ analys som ska tillämpas för att nå fram till ett trovärdigt resultat. I den här uppsatsen har jag bestämt mig för att använda Seymour Chatmans, amerikansk narratolog 1928–2015, definition av narrativ som innebär att ett narrativ är en kombination av historia (*histoire*) och diskurs (*discourse*).²⁴ *Histoire* är narrativets “vad”, det vill säga innehållet eller händelsekedjan och “existens” (karaktärer och företeelser kopplade till innehållet). *Discourse* är narrativets “hur” det vill säga vilka medel som används för att kommunicera innehållet och ge handlingen betydelse. Tolkningen av narrativets diskurs ger forskaren en möjlighet att analysera det som förstås explicit eller direkt utan tolkning.

I Göran Bergström och Kristina Boréus bok *Textens mening och makt* presenteras ett narrativs beståndsdelar baserat på Chatmans definitioner. Modellen definierar vilka mindre beståndsdelar de större kategorierna *histoire* och *discourse* består av.²⁵ Med inspiration från definitionerna har jag tagit fram en analysmodell (se nedan) som operationaliserar elementen i kategorierna som frågor eller förklaringar anpassade för uppsatsens syfte.

Beståndsdelarna i kategorin *histoire*:

- Abstrakt - sammanfattning av händelser.

²¹ Alexa Robertson, Bo Petersson, *Identitetsstudier i praktiken* (2003), sid: 91

²² Jimmy Vulovic, *Narrativanalys* (2013), sid: 58

²³ G. Bergström, K. Boréus (2018) sid: 246

²⁴ Det är intressant att nämna i sammanhanget att Chatman inte skiljer på 1) diskursanalys och 2) narrativ analys, vilket är vanligt i samhällsvetenskapliga och humanistiska studier.

²⁵ G. Bergström, K. Boréus (2018) sid: 236

Rubriker uttrycker ofta en koncis bild av innehållet och förbereder åhöraren/läsaren på vad hen ska "känna" inför den kommande handlingen. Robertson skriver angående abstrakt att "berättaren har en historia att berätta och kräver rätten att få berätta den".²⁶ Analysen av narrativets abstrakt kommer således att presentera rubriken till respektive utställningsdel om den europeiska integrationsprocessen och vad man som mottagare kan förvänta sig av innehållet.

- Orientering - **presenterar tid, situation och deltagare**

Tid: syftar till att undersöka hur/om narrativet kopplas samman med nutiden och/eller blickar tillbaka på historien.

Situation: syftar till att undersöka historiens politiska kontext. Vilken historisk händelse tas upp och hur?

Deltagare: syftar till att undersöka vem/vilka som talar och agerar i historien, och vilken mening de tillskrivs. Är det "verkliga" människor eller abstraktioner såsom stater eller kollektiva aktörer? Vilka personer lyfts fram och hur?

Beståndsdelen i kategorin *discourse*:

- Värdering: syftar till att undersöka på vilket sätt innehållet kommuniceras och hur narrativet ges en given värdering och betydelse. Värderande satser innehåller omdömen och berättaren talar om för publiken varför de bör lyssna på den.²⁷

Modellen kommer att appliceras på de utställningsdelar som inkluderas i studien. Analysen kommer att presenteras i löpande text och inte i en tabell då delarna i modellen snarare bör ses som parallella med varandra. Att presentera analysen i löpande text gör förhoppningsvis texten mindre repetitiv. När ovan analysmetod är genomförd sammanfattas resultaten i en längre analytisk sammanfattning som ett nästa steg i analysmodellen. Nedan frågor kommer att ligga till grund för den analytiska sammanfattningen. Frågorna kommer att besvaras i löpande text.

- Finns det likheter/skillnader i hur de historiska skeendena presenteras?
- Hur beskrivs deltagarna som presenteras?
- Kopplas narrativet till omvärlden?
- Hur kan narrativet kopplas till frågan om Europeiska unionens politiska legitimitet?

²⁶ Alexa Robertson, *Narrativanalys* i Göran Bergström, Kristina Boréus *Textens mening och makt* (2018) sid: 223

²⁷ G. Bergström, K. Boréus (2018) sid: 223

- Tas aspekter kopplat till europeisk identitet och samhörighet upp?
- Går det att identifiera några nyckelbegrepp?

3 Historisk bakgrund

Vid narrativ analys är det viktigt att contextualisera var narrativet verkar. I detta kapitel följer en kort redogörelse för den europeiska integrationsprocessen med fokus på den kulturella dimensionen.

3.1 Den europeiska integrationsprocessen

Den Europeiska unionen har successivt vuxit fram genom ratificerade fördrag. Samarbetet har inte endast utvecklats av att innefatta fler politikområden utan även genom att de gemensamma institutionerna fått mer makt.²⁸ Medlemsländerna samarbetar idag i något som kan betecknas som ett invecklat, mångfacetterat, fler-demokratisystem. Från att från början ha varit ett strikt ekonomiskt samarbete där kol-och stålindustrin kontrollerades på överstatlig nivå, till det senare grundandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG) och Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) utvecklades samarbetet till att successivt bli allt mer politiskt. Med EEG-och Euratomfördraget upprättades fyra institutioner - kommissionen, ministerrådet, allmänna församlingen och domstolen. Den inre marknadens fyra grundstenar: fri rörlighet för personer, kapital, tjänster och varor gjorde att samarbetet successivt utvidgades till politikområden som var nära sammanflätat med de fyra grundstenarna, såsom regionalpolitik, socialpolitik och miljöpolitik.²⁹

Steget mot att bli en politisk union befästes ytterligare i och med Maastrichtfördraget som trädde i kraft år 1993. Samarbetet fördjupades därigenom markant, bland annat genom att regler kring en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik introducerades. Unionen bestod nu av tre pelare - 1) det överstatliga samarbetet inom ramen för Europeiska gemenskapen 2) gemensam utrikes- och säkerhetspolitik 3) rättsliga och inrikespolitiska frågor. Upplösningen av Sovjetunionen år 1989 möjliggjorde för många länder i Östeuropa att bli medlemmar i unionen. Idag består EU av 27 medlemsländer. Lissabonfördraget, som trädde i kraft 1 december 2009, fördjupade samarbetet avsevärt och stärkte bland annat Europaparlamentets inflytande och gav

²⁸ Jonas Tallberg *EU:s politiska system (2016) sid: 22*

²⁹ Tallberg (2016) sid: 25

de nationella parlamenten större ansvar för fastställandet av inriktningen på EU:s politik. När samarbetet fördjupats har kulturpolitiken successivt fått en allt mer framträdande roll. Nedanstående avsnitt redogör specifikt för Europeiska unionens vilja att skapa en kulturell gemenskap hos Europas medborgare.

3.1.1 “You cannot fall in love with the single market”

År 1989 sa Jacques Delors i ett tal om unionens framtid att “*you cannot fall in love with the single market*”.³⁰ Med detta menade han att unionen inte endast kunde vara ett ekonomiskt samarbete utan att den även borde bestå av en kulturell gemenskap bland Europas medborgare. Han nämnde i talet vikten av att bevara Europas kulturella identitet och att detta skulle ske genom kultur- och utbildningsprojekt som bevarar Europas kulturella arv.³¹ Jaques Delors påpekade även att det redan i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (ett utav Romfördragen) är fastslaget i artikel 167 att det är EU:s uppgift att bidra till kunskapen om de europeiska folkens historia och kultur.

Redan i början av 1970-talet ansåg proeuropeiska politiker att den saknade pusselbiten i det europeiska samarbetet var en europeisk identitet.³² Vid en konferens i Köpenhamn 1973 myntades begreppet *Den europeiska identiteten i världen* då det ansågs finnas ett behov utav en sådan i EU:s relation med omvärlden.³³ De senaste 40 åren har bevarandet av Europas kulturella arv blivit ett centralt element i utvecklingen av EU:s kulturpolitik.³⁴ Oriane Calligro skriver att “*Europe is understood as a cultural entity that shares fundamental values - reason, the rule of law, progress, democracy - inherited from a common history: classical Greco-Roman civilization, Christianity, the Enlightenment [...]*”.³⁵ EU-institutioner har genom olika initiativ velat lyfta fram värden och symboler som man anser vara karaktäristiska för Europa. Syftet är att framställa den europeiska integrationsprocessen som mindre abstrakt och skapa en känsla av samhörighet till den Europeiska unionen.³⁶ Införandet av konstruerade symboler

³⁰ *Bulletin of the European Communities* (1989) sid:3

³¹ *Bulletin of the European Communities* (1989) sid:5

³² Heiko Walkenhorst *The Conceptual Spectrum of European Identity- from missing link to unnecessary evil* (2009) sid: 2

³³ H. Walkenhorst (2009) sid: 2

³⁴ Oriane Calligro, *Negotiating Europe EU Promotion of Europeanness since the 1950s* (2013) sid: 5

³⁵ O. Calligro (2013) sid: 1

³⁶ O. Calligro (2013) sid: 2

såsom en nationalsång, ett motto och en flagga har kritiserats för att vara elitistiska och sakna mening. Sedan år 2014 ansvarar Kreativa Europaprogrammet för att finansiellt stötta diverse kulturprojekt i unionen.

Drivkraften bakom den europeiska integrationsprocessen skriver Tallberg är “[...] *ekonomisk interdependens, säkerhetspolitik samt ideologi och identitet*”.³⁷ Som beskrivs i det föregående kapitlet var det ekonomiska samarbetet grundbulten i samarbetet och för att detta skulle kunna fördjupas krävdes ett politiskt samarbete. En politisk vilja, uttryckt av bland annat Jacques Delors, av att skapa något mer än en ekonomisk och politisk union ledde till att EU började föra en aktiv kulturpolitik. På Europeiska unionens hemsida går det bland annat att läsa att:

“The EU works to preserve Europe's shared cultural heritage and to support and promote the arts and creative industries in Europe”.³⁸

Kulturpolitiken innefattar allt från utvecklingen av olika Erasmusprogram till finansiering av diverse kultur- och utbildningsprojekt samt satsningar inom sport. Det finns även en kulturell dimension inom områden såsom socialpolitik, regional utveckling och externa relationer.

4 Teoretisk diskussion

Detta kapitel kommer att, utan att ha anspråk på att ge läsaren en fullständig bild, ge en kortare bakgrund till den akademiska problematiken kring begreppet *europeisk identitet* samt den Europeiska unionens politiska *legitimitet*.

4.1 Europeisering - ett verktyg för att förstå EU:s integrationsprocess

För att förstå den europeiska integrationsprocessen och hur den påverkar medlemsstaternas politiska struktur har det växt fram olika teorier om europeisering. Europeisering är ett

³⁷ J. Tallberg (2016) sid: 33

³⁸ Europeiska unionen *Culture in the European Union* https://europa.eu/european-union/topics/culture_en Hämtad 2021-05-16

komplext fenomen med olika ingångar, koncept och metodologiska ramverk.³⁹ Inom akademien brukar man tala om tre dimensioner av europeisering: *top-down*, *bottom-up* och *circular (multi-directional)*. Nedan följer en redogörelse av respektive dimension.

Europeisering sker, enligt top-down dimensionen, genom påverkan från olika styrmekanismer från den överstatliga nivån.⁴⁰ Dimensionen förklarar hur policys som formuleras på europeisk nivå implementeras och tas upp i medlemsstaternas nationella politiska eller administrativa system. Ian Bache och Adam Marshall definierar europeisering som “[...] *redirection or reframing of domestic politics in ways that reflect policies, practice and preferences of actors and institutions on EU level*”.⁴¹ Christoph Knill och Dirk Luhmkuhl presenterade år 1999 tre olika typer av *top-down* europeisering:

1: Europeisering genom institutionell lydnad - innebär att nationell lagstiftning krävs för att implementera lagar och direktiv från EU-nivå.

2: Europeisering genom förändrade inhemska maktstrukturer - innebär att europeisk lagstiftning på ett indirekt sätt påverkar den nationella politiken.

3: Europeisering genom inramning av inhemska övertygelser och förväntningar - innebär att europeisk lagstiftning, utan att förändra den nationella institutionella kontexten, försöker påverka nationella politiska aktörers övertygelser eller förväntningar. Enligt Knill och Lehmkuhl kan detta påverka aktörers strategiska val eller preferenser vilket på sikt kan innebära institutionell förändring.⁴²

Bottom-up dimensionen kan, till skillnad från top-down dimensionen, förklara hur de nationella politiska och administrativa systemen förhåller sig och påverkar direktiv och lagstiftning på EU-nivå. Perspektivet uppstod då top-down dimensionen inte ansågs kunna förklara alla förändringar som sker till följd av en europeisering. Genom att tillämpa denna dimension på forskning om europeisering möjliggörs en analys av hur de nationella politiska systemen deltar i EU-förhandlingen och hur EU-lagstiftning implementeras i

³⁹ Goran Bandov, Nikolina Herceg Kolman, *Research on Europeanization in Literature: From the Top-down Approach to Europeanization as a Multi-directional Process* (2018)

⁴⁰ G. Bandov, N. Herceg Kolman (2018)

⁴¹ Ian Bache, Adam Marshall, ‘*Europeanisation and Domestic Change: A Governance Approach to Institutional Adaptation in Britain*’ (2004)

⁴² Christoph Knill, Dirk Luhmkuhl, *The national impact of European Union regulatory policy: three Europeanization mechanisms* (2002)

medlemsländerna.⁴³ Tanja A. Börzel skriver att genom att studera europeiseringen genom bottom-up perspektivet kan medlemsstaternas roll i integrationsprocessen identifieras.⁴⁴ Goran Bandov och Nikolina Herceg Kolman skriver angående bottom-up europeisering att “[i]nstead of starting at the level of EU policies and then following their influence on domestic policies and actors, it begins and ends at the level of domestic political interactions”.⁴⁵

För att ytterligare förklara europeiseringsprocessen kan man tala om en tredje dimension som brukar beskrivas som *circular/multi directional*. Dimensionen syftar till att ge ett verktyg för att förklara europeiseringens komplexa natur. Europeisering uppstår i interaktionen mellan olika aktörer och institutioner på både nationell och överstatlig nivå. Europeisering är därför en flerdimensionell process som skapar ett system av interaktion. Dyson och Goetz utvecklade begreppet och definierar det som “[...] *top-down and bottom-up processes in which domestic policy, politics and public policies are shaped by European integration and in which domestic actors use European integration to shape the domestic arena*”⁴⁶.

Det går inte att begränsa europeisering som begrepp till en smal definition. De tre dimensionerna av europeisering kan däremot tillsammans ge en förklaring på vad europeisering innebär och de flesta forskare använder mer än ett perspektiv för att ta ett helhetsgrepp på frågan. För att förstå europeiseringens komplexitet behöver därför även andra relevanta faktorer inkluderas. Europeisering är inte en ensam variabel men forskningen om begreppet kan bidra till att förstå politiska och samhällsliga förändringar på såväl nationell som europeisk nivå.⁴⁷

De olika europeiseringsdimensionerna går att applicera på frågan om europeisk identitet. Narrativet kring den europeiska identiteten har kritiserats för att det skapas genom olika top-down initiativ från överstatliga EU-institutioner. I följande avsnitt följer en kort redogörelse kring den akademiska problematiken kopplat till europeisk identitet.

⁴³ G. Bandov, N. Herceg Kolman (2018)

⁴⁴ Tanja A. Börzel, *How the European Union interacts with its member states* (2003)

⁴⁵ G. Bandov, N. Herceg Kolman (2018)

⁴⁶ Dyson Kenneth, Goetz Klaus *‘Living with Europe: power, constraint, and contestation’* (2003)

⁴⁷ G. Bandov, N. Herceg Kolman (2018)

4.2 Europeisk identitet

Dittrich van Weringh argumenterar för att den europeiska identiteten vilar på en gemensam vilja till fred, frihet och rättvisa samt politisk, social, ekonomisk och kulturell solidaritet.⁴⁸ Både individuellt och kollektivt flyttas de fysiska och mentala gränserna framåt varigenom en europeisk identitet ständigt förändras i ett aldrig slutfört kulturellt projekt. I det moderna Europa är det en komplex process att skapa en identitet.⁴⁹ När den europeiska integrationsprocessen fördjupas skapar det utmaningar i bevarandet av de traditionella nationella identiteterna. Elizabeta Kancheska Milevska skriver att istället för att fokusera på likheter i formandet av en europeisk identitet, är den enda hållbara definitionen den som erkänner mångfald och skillnader. Den europeiska identiteten är en faktor i att förstå hur medlemsländerna närmar sig varandra på ett politiskt, ekonomiskt och kulturellt plan.⁵⁰

Det finns mycket forskning om huruvida det går att tala om en europeisk identitet eller ej och många filosofer och historiker har studerat frågan ur flera perspektiv. Thiel och Friedman skriver att i och med Maastrichtfördraget, när den europeiska integrationsprocessen fördjupades avsevärt, fanns en stark politisk önskan om att främja den europeiska kulturen och gemenskapen. Utvecklingen av den kulturella integrationsprocessen har däremot inte gått som planerat.⁵¹ Skälet härtill är delvis att det är både svårt och problematiskt att studera och föra en dialog om europeisk identitet. Ett ytterligare skäl är att det är svårt att definiera vad den europeiska identiteten innebär. I de flesta akademiska verk där frågan behandlas betonas att termen *europeisk identitet* är vag och öppen för tolkning.⁵² Det lyfts även fram att diskussionen om en europeisk identitet kan bli statisk just för att begreppet är så svårt att definiera. Heiko Walkenhorst skriver att det faktum att termen är så vag gör att frågan om *vad* identiteten innebär i fråga om normer och värderingar, och *hur* identiteten ska uppnås ekonomiskt och politiskt, inte besvaras.⁵³ Istället för att identifiera sig som en europé, ligger det närmare till hands att identifiera sig med sin nationella, regionala eller lokala tillhörighet.⁵⁴ Socioekonomisk status

⁴⁸ Kathinka Dittrich van Weringh (2005) *Is there a European Identity?*

⁴⁹ Elizabeta Kancheska Milevska *Identity and European integration* (2021)

⁵⁰ E. Kancheska Milevska (2021)

⁵¹ Rebecca Friedman, Markus Thiel (2016) *European Identity and Culture - narrative of transnational belonging* sid: 10

⁵² Heiko Walkenhorst (2009) *The Conceptual Spectrum of European Identity- from missing link to unnecessary evil* sid: 2

⁵³ H. Walkenhorst (2009) sid: 3

⁵⁴ Noel Clycq (2021) *Rethinking unity in diversity: the potential of European identity in rapidly diversifying societies,*

kan även avgöra huruvida en person identifierar sig med Europa. Noel Clycq skriver att “[r]esearch on European identity generally shows that the socio-economically more affluent individuals and those engaged in cross-national activities often identify most strongly with ‘Europe’ but also with the EU, the main argument being that they benefit most from EU policy”.⁵⁵

Det finns per automatik ingen motsättning mellan supranationella och nationella identiteter. Som människa är det vanligt att kombinera flera olika identiteter. Clycq skriver att den europeiska identiteten inte skiljer sig nämnvärt från andra kollektiva identiteter. Även nationella identiteter saknar en klar definition och kan således också beskrivas som svårgripbara. En stor skillnad mellan nationella identiteter och en europeisk identitet är uppfattningen att de nationella identiteterna “funnits sedan tidernas begynnelse”. Inom akademien är dock den generella uppfattningen att kollektiva identiteter till stor del är socialt konstruerade.⁵⁶ Den kollektiva identiteten är i ständig förändring och uppstår framförallt i interaktionen mellan människor, men den är även beroende av den sociokulturella miljön. En annan skillnad mellan den nationella respektive europeiska identiteten är att den nationella identiteten är avgränsad genom en uppfattad tillhörighet till ett visst geografiskt område och en gemensam historia. Även om det är en föreställd gemenskap uppfattas den ofta som riktig och genuin.⁵⁷ En europeisk identitet uppfattas å andra sidan som svårgripbar.⁵⁸ Den europeiska identiteten kan uppfattas som “värdebaserad” snarare än etnicitetsinriktad.

Det är svårt att diskutera europeisk identitet utan att inkludera den Europeiska unionen. Noel Clycq menar att unionen under de senaste decennierna har hållit i takt pinnen och haft företräde till att definiera narrativet kring vad Europa är och normativt kan eller bör vara.⁵⁹ EU har genom olika top-down strategier försökt stärka den europeiska samhörighetskänslan. Enligt detta synsätt sker europeiseringen genom påverkan från olika styrmekanismer från den överstatliga nivån.⁶⁰ Studier visar att dessa strategier antingen haft en måttligt positiv påverkan eller ingen påverkan alls.⁶¹ Det har även framförts argument att de europeiska länderna, för att uppnå en

⁵⁵ N. Clycq (2021) sid: 18

⁵⁶ N. Clycq (2021) sid: 16

⁵⁷ Förslag på vidare läsning - Benedict Anderson *Imagined communities* (1983)

⁵⁸ N. Clycq (2021) sid: 17

⁵⁹ N. Clycq (2021) sid: 18

⁶⁰ Se föregående avsnitt om *europeisering*

⁶¹ N. Clycq (2021) sid: 20

känsla av samhörighet, tydligare bör artikulera sin gemensamma kultur och historia. Andra menar att det är högst osannolikt att känslan av en europeisk identitet hos den breda massan växer fram i den nära framtiden till följd av Europas bekymmersamma historia och nutida politiska spänningar.⁶²

Det finns även en geografisk aspekt att ta i beaktande när man talar om europeisk samhörighet. När unionen utvidgats, vilket har skett successivt, har frågan om identitet och kultur blossat upp. Thiel och Friedman ställer sig frågan om det går att tala om en gemensam kulturhistoria i Europa och slår fast att det går att argumentera för båda ståndpunkterna.⁶³ Europeiska unionens aktiva politik för att främja känslan av europeisk samhörighet kan kopplas till diskussionen om politisk legitimitet, vilket kommer att diskuteras i nästa avsnitt.

4.3 Legitimitet

Legitimitet är ett begrepp som betyder att någonting är rättmätigt och berättigande och det kan uppnås på flera sätt.⁶⁴ "Formell legitimitet" handlar om att ett land styrs i enlighet med landets lagar och rättsstatsprincipen. Inom sociologin talar man om deskriptiv legitimitet och det definieras som det tillåtna eller berättigande i en kultur eller samhälle utifrån vilka normer som råder. Max Weber, 1864–1920, var en tysk nationalekonom och sociolog som menade att det finns tre distinkta legitimitetsgrunder i ett samhälle:

- 1: Tradition – en stark tro på en viss politisk eller social ordning som har funnits där länge.
- 2: Karisma – en stark tro på samhällets ledare.
- 3: Legalitet – en stark tro på det rationella i samhällets lagar.

Webers definition av legitimitet innebär att de underlydande (medborgarna) accepterar auktoritetens anspråk på att vara en auktoritet och att de accepterar att följa order. Han beskriver dessa tre legitimitetstyper som idealtyper och att de i verkligheten kan ta olika uttryck, skepnader och kombinationer beroende på historiskt sammanhang.⁶⁵

⁶² Förslag på vidare läsning: Jurgen Habermas, tysk sociolog och filosof, utvecklade begreppet konstitutionell patriotism i *The European Nation State. Its Achievements and Its Limitations. On the Past and Future of Sovereignty and Citizenship* (1996)

⁶³ M. Thiel, R. Friedman (2012) Sid: 5

⁶⁴ Jane Reichel (2009) *Lojalitet, legalitet och legitimitet - nya utmaningar i EU:s integrerade förvaltning* sid: 612

⁶⁵ Nationalencyklopedin *Idealtyp*

4.3.1 Den Europeiska unionen och politisk legitimitet

Makten i den Europeiska unionen är uppdelad mellan centrala institutioner, medlemsstaterna och Europaparlamentet. Pär Hallström skriver att unionen är svår att definiera eftersom den varken är en enhetsstat, en federation eller en rent folkrättslig internationell organisation, utan en hybrid av olika statsskick. Detta gör det svårt att klassificera unionen och jämföra den med något annat system vilket gör legitimitetsfrågan komplex.⁶⁶ Hallström skriver vidare att en svårighet i legitimitetsfrågan är att EU har inbyggda motsättningar, exempelvis i problematiken med att skapa gemensamma regler för medlemsländer som har vitt skilda politiska traditioner.⁶⁷ Respektive medlemsland har redan utformat system som reglerar hur den offentliga makten ska användas och har system för ansvarsutkrävning.⁶⁸ Ett annat hinder i legitimitetsfrågan är EUs komplexa uppbyggnad som kan vara svår för medborgarna att få ett grepp om. Det finns en risk att medborgarna inte sätter sig in i komplicerade EU-processer och istället enbart riktar sina politiska förväntningar och sitt engagemang mot nationella organ.⁶⁹ Valdeltagandet är högre i de nationella valen än till EU-valet och detta är ett symptom på bristande demokratisk förankring hos medborgarna.⁷⁰ Lagar som är antagna gemensamt av medlemsstaterna, inom ramen för EU:s konstitutionella system, har företräde framför nationella lagar. Samtidigt ligger implementeringen av de beslutade lagarna hos nationella myndigheter och domstolar, och även detta kan vara en förklaring till att medborgarnas politiska engagemang framförallt riktas mot nationella organ.

Ola Zetterqvist skriver att *“en svag medborgerlig acceptans är ett allvarlig hot mot varje offentligrättslig organisations existens och att medborgerlig likgiltighet gör systemet sårbart för icke avsedda förändringar”*.⁷¹ Även risken för maktmissbruk och misskötsel ökar i ett system som saknar medborgerlig acceptans. EU:s konstitutionella system befinner sig ständigt i en föränderlig process. I och med Lissabonfördraget fick både Europaparlamentet och de nationella parlamenten mer inflytande i EU:s lagstiftningsprocesser med argumentet att det stärker legitimiteten hos medborgarna.⁷² Vid ratificeringen av Lissabonfördraget påpekade

⁶⁶ Pär Hallström (2011) *Nationella parlamentens roll i den Europeiska unionen* sid:10

⁶⁷ P. Hallström (2011) sid:11

⁶⁸ J. Reichel (2009) sid:609

⁶⁹ Pär Hallström (2011) sid:11

⁷⁰ Ola Zetterqvist (2003) *En moraliskt grundad konstitution för EU* sid:311

⁷¹ O. Zetterqvist (2003) sid:309

⁷² J. Reichel (2009) sid:608

även den tyska författningsdomstolen att de nationella parlamenten kan och bör kontrollera gränserna för EU:s maktutövande.⁷³

Heiko Walkenhorst skriver att legitimitetsbristen som EU tampas med kan förväntas lösas om det finns en starkt förankrad och erkänd *européisk identitet*.⁷⁴ Med andra ord, om européerna identifierade sig som europeiska medborgare skulle inte EU:s politiska legitimitet ifrågasättas. Om medborgarna identifierade sig med EU skulle de vara mer benägna att rösta i valen till Europaparlamentet och samtidigt hade unionen fått en starkare legitimitet att fördjupa den europeiska integrationen. Walkenhorst skriver att “[...] *European identity can occupy certain roles or functions; e.g. as a pillar for a European democracy, as a transmitter for public opinion and interest, as a link between politics and society, as a vehicle from nationalism to supranationalism, as a tool for EU legitimacy or as an end-product of a successful integration process*”.⁷⁵

5: Analys

I följande kapitel genomförs en narrativ analys av museets permanenta utställning med fokus på den europeiska integrationsprocessen. Den modell som presenteras i metodkapitlet kommer att appliceras på materialet. Den permanenta utställningen består av sex delar, varav två - *rebuilding a divided continent* och *shattering certainties* - bedömts vara av särskild analytisk relevans.

5.1 Rebuilding a divided continent

Denna del av utställningen behandlar perioden efter år 1945 fram till den första utvidgningen år 1973. En underrubrik till utställningsdelen lyder *Milestones of European Integration I* och det är denna del som kommer att analyseras. Utifrån narrativ analys (abstrakt) avslöjar rubriken att det kommande innehållet är positivt. Ordet *milestone* (milstolpe) är ett positivt laddat ord och har synonymer såsom *viktig förändring* och *vägmärke*.⁷⁶

⁷³ J. Reichel (2009) sid: 608

⁷⁴ H. Walkenhorst (2009) sid: 10

⁷⁵ H. Walkenhorst (2009) sid: 7

⁷⁶ *Materialet till fallstudien kommer från Europeiska Historiens Hus engelskspråkiga hemsida.*

Milestones of European Integration I inleds med att berätta om hur Europa efter andra världskriget blev uppdelat i ett östligt och västligt block. Med stöd av USA fanns det nu, i den västra delen av Europa, förutsättningar för att utveckla ett närmare europeiskt samarbete. Utställningen lyfter fram att idén om ett enat Europa blev en alltmer populär idé. I nästa mening nämns det att motståndet mot krig var stort och att det ledde till att proeuropeiska aktivister anordnade den europeiska kongressen i Haag 1948. Människor i västeuropa hoppades på ett enat Europa. Det står att “[t]he desire to secure a peaceful future through closer european cooperation was no longer just confined to a small circle of intellectuals”. Det nämns inte några specifika personer (deltagare) som var för ett europeiskt samarbete, utan här förmedlas uppfattningen att det var en förankrad idé hos både politiker och medborgare. Narrativet förmedlar budskapet att idén om ett europeiskt samarbete inte endast var ett elitistiskt fenomen. Den största bedriften som kongressen åstadkom var bildandet av Europarådet - en framtida organisation för samarbete i frågor kring kultur och mänskliga rättigheter.

Avsnittet beskriver vidare hur den europeiska kol-och stålunionen bildades efter Robert Schumans idé om att produktionen av kol och stål skulle stå under överstatlig kontroll (situation). Det fastställs att unionen bildas för att garantera fred och välbefinnande i Europa. Detta narrativ syftar till att understryka budskapet om att samarbetet i EU vilar på ett motstånd mot krig och konflikter. Genom att utställningen presenterar Robert Schuman förmedlas budskapet att han var en viktig person i att åstadkomma ett europeiskt samarbete (deltagare).

Utställningen tar sedan upp misslyckandet med att år 1954 etablera en europeiska armé och det beskrivs som ett allvarligt bakslag för den europeiska integrationsprocessen. NATO blev senare ett “militärt paraply” under vilken den europeiska integrationsprocessen kunde fortskrida. Misslyckandet beskrivs som ett bakslag men det redogörs inte vare sig för *hur* eller *varför* det bedöms ha varit det. Här görs inte heller någon koppling till nutid och de diskussioner som förts på senare år om en europeisk armé. Det förmedlade budskapet blir framförallt att det trots bakslag gick att fortsätta och fördjupa samarbetet (diskurs).

Det beskrivs vidare hur Romfördraget ledde till införandet av de fyra friheterna - fri rörlighet för personer, gods, tjänster och kapital. Det nämns att Belgien, Frankrike, Nederländerna, Västtyskland, Italien och Luxemburg var med i samarbetet. De genomförde de politiska förändringarna som en enhet (deltagare). Genom att utställningen beskriver den nya rörligheten i Europa som *de fyra friheterna* framträder ett budskap som förmedlar att det fördjupade

samarbetet var positivt och ledde till ökad frihet för såväl företag som medborgare. Narrativet förmedlar att det fanns en stark enighet kring att fördjupa samarbetet. Det lyfts också fram att det i och med Romfördraget skapades ett nytt rättssystem som gjorde att unionens lagar stod över medlemsländernas nationella lagar.

Ett avsnitt tar upp *the architects of the European integration* eller *the founding fathers*. Denna grupp beskrivs som *a diverse group of personalities from a generation scared from the experience of war*. Det nämns inte vilka dessa personer är (deltagare). Narrativet låter oss förstå att denna grupp ville skapa ett fredligt Europa. Utställningen slår fast att denna grupp realiserade tanken om en europeisk enighet och ett politiskt samarbete som vilade på värderingarna mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatsprincipen och ekonomiskt välstånd.

Nästkommande avsnitt tar upp införandet av den gemensamma jordbrukspolitiken år 1962. Det beskrivs ha varit positivt för bönderna i medlemsländerna - handelshinder togs bort vilket ledde till ett mer effektivt och lönsamt jordbruk. Det står att “[t]he agricultural policy was never free from criticism - inside and especially on the outside of the community”. Kritiken specificeras däremot inte vidare och det framgår inte vilka länder och/eller personer som framförde kritiken. Här görs inte heller någon koppling till nutid och den kritik som fortfarande finns mot unionens jordbrukspolitik - “was” är imperfekt och antyder istället att det inte finns någon kritik idag (tid).

Härefter beskrivs hur Europeiska unionens första utvidgning skedde år 1973 när Storbritannien, Danmark och Irland blev medlemmar. Frankrike hade tidigare nekat Storbritannien inträde i unionen. Varför Frankrike hade nekat Storbritannien inträde två gånger tidigare förklaras inte i närmare detalj. Gemenskapen beskrivs som att den nu kännetecknades av en stor mångfald med varierande kulturer, språk och traditioner - samtidigt som den utgjorde den största marknaden i världen. Här presenteras ett narrativ som menar att den europeiska gemenskapen lyckats skapa den största ekonomiska marknaden i världen *trots* medlemsländernas kulturella skillnader. Det visar på att samarbetet är lyckat och det är inget hinder att gemenskapen utgörs av en stor mångfald och variation (diskurs).

5.2 Shattering certainties

Denna del av utställningen behandlar perioden mellan mitten av 1970-talet fram till finanskrisen år 2008. Här undersöks två underrubriker närmare - *Milestones of European*

integration II och *Milestones III*. Som tidigare angetts bedöms *milestone* i sammanhanget vara ett positivt laddat ord som antyder att något är uppnått. Användandet av ordet *milestone* antyder också att samarbetet är på väg och i ständig utveckling (abstract). Denna del inleds med följande ingress: “*Whether they like it or not, Europeans' modes of living are increasingly similar even if their diverse cultural identities remain vibrant... Open borders, increased mobility, better communications, shared laws and a single currency are all having an effect. You could call it ‘Europeanisation’.*” I ingressen framgår det inte vilka dom (“they”) är som potentiellt är för eller emot det europeiska sättet att leva (*European modes of living*). Det är intressant att notera hur utställningen här väljer att skapa en antagonist. Antagonisten kan ha åsikten att medlemsländerna skiljer sig åt men hen har fel. Öppna gränser och gemensamma lagar har haft en effekt och det går därför att tala om ett europeiskt sätt att leva. Budskapet är att det är ett faktum som inte kan sägas emot. *Europeanisation* är en term som framförallt är vanlig inom akademien. Syftet med att inkludera begreppet här kan vara att påvisa att europeiseringen är en kontinuerlig process. Goran Bandov och Nikolina Herceg Kolman skriver att begreppet kan bidra till att förstå nationella och europeiska förändringar och att inom akademien brukar man tala om tre dimensioner *top-down, bottom-up and circular (multi-directional)*.⁷⁷

Denna del av utställningen fortsätter härefter med en redogörelse av Helsingforskonferensen 1975. I utställningen står det att “[a] thawing of relations took place between the Western and Eastern blocs”. Ordet *thawing*, som betyder “upptining” används och bedöms vilja förmedla att åhöraren ska förstå att relationerna var spända vid den här tiden. Det ges inga exempel på hur spänningen kunde ta sig till uttryck. Det står att “*for the first time ever, the conference had given the European community the chance to speak with ‘one voice’ as a major diplomatic player on the world stage*”. Helsingforsöverenskommelsen skrevs under och den europeiska gemenskapen lyckades att inkludera en garanti för mänskliga rättigheter. Den politiska kontexten är att kalla kriget råder och att Europa är uppdelat i två block. Det narrativa budskapet som tycks vilja förmedlas är existensen av det positiva samarbetet mellan de båda blocken och att unionen var en viktig aktör i det globala samarbetet. Konferensen var en framgång för EU och det är detta budskap denna del av utställningen ska förmedla.

⁷⁷ G. Bandov, N. Herceg Kolman (2018)

Nästa avsnitt tar upp valet till Europaparlamentet år 1979 som var det första valet där medlemsstaternas medborgare röstade (situation). Detta beskrivs som ett historiskt steg för ökad demokrati i Europa. Det står att "*[i]t was now the first international body directly elected by universal suffrage*". Utställningen förmedlar här ett budskap som fastställer att unionen är en demokratisk organisation, och att det är en stor bedrift att införa folkval till parlamentet. Det står att "*[a]lthough citizens had an increased say on the activities of the european community, the parliament itself still had no real powers and remained a mainly consultative body*". Det är här intressant att notera att historien inte kopplas till nutida frågor, framför allt den debatt som råder om medlemsländernas låga valdeltagandet till just Europaparlamentet.

Efterföljande avsnitt tar upp den södra utvidgningen av EU då Grekland (1981) respektive Spanien och Portugal (1986) blev medlemmar i EEC. Det beskrivs hur dessa länder hade lidit under auktoritära styren där medborgarnas rättigheter hade varit begränsade och att de nu hamnade under "ett europeiskt paraply" som kunde verka som ett skydd för ländernas nyblivna demokratiska institutioner. Narrativet i avsnittet blickar här delvis bakåt i tiden - de tre länderna hade styrts av auktoritära regimer och inträdet i unionen fungerar som ett verktyg för att bibehålla demokratin. Den historiska tillbakablickens syftar till att understryka budskapet om att det är positivt att vara med i unionen (diskurs). Genom att bli medlemmar fick de istället möjlighet att utvecklas till fullvärdiga demokratier.

Härefter beskrivs hur euron år 2002 ersatte den nationella valutan i många EU-länder. Detta beskrivs som ett historiskt ögonblick. Maastrichtfördraget trädde i kraft 1992 och var det fördrag som möjliggjorde för en gemensam valuta. Maastrichtfördraget beskrivs som en vändpunkt i historien om europeisk sammanhållning. Samarbetet kring den inre marknaden där gods, tjänster och människor kunde röra sig fritt fördjupas. Samarbetet fördjupas även på andra områden. Det står att det fördjupade samarbetet och nya EU-policys orsakade känslor av både upprymdhet och osäkerhet hos medborgarna. Budskapet i narrativet är att det europeiska samarbetet är historiskt. Alla människor är inte för ett fördjupat europeiskt samarbete och de personer som innehar dessa åsikter beskrivs som "osäkra". Detta är ett subtilt sätt att antyda att alla inte är positiva till det fördjupade europeiska samarbetet. Budskapet i narrativet blir däremot att de som är emot fördjupningen av samarbetet saknar kunskap om vad samarbetet innebär.

Vidare redogörs för hur upplösningen av Sovjetunionen ledde till att flera länder i östeuropa blev medlemmar i unionen. Det står att “[c]ore EU-values relating to democracy and respect for human rights were a beacon for former eastern bloc countries”. EU stöttade länderna genom olika ekonomiska insatser för att möjliggöra en transformering från planekonomi till marknadsekonomi. Denna politiska, sociala och ekonomiska förändring, som skedde väldigt snabbt, kallades för “shock therapy” och har konsekvenser än idag. Narrativet förmedlar att unionens värderingar kopplade till demokrati och mänskliga rättigheter var en primär anledning till att länderna i Östeuropa ville bli medlemmar i EU (diskurs).

Härefter beskrivs hur Schengensamarbetet trädde i kraft år 1995 och att öppnandet mellan Öst- och Västeuropa symboliserade kontinentens återförening. Schengensamarbetet gjorde det lättare att resa i Europa och Romfördragets deklaration om de fyra friheterna realiserar nu fullt ut. Medborgarna i medlemsländerna har både ett nationellt medborgarskap och ett EU-medborgarskap, som gör att man har rätt att resa, arbeta och bo i ett annat EU-land. Många studenter tar del av denna möjlighet genom utbytesprogrammet Erasmus. Medborgare från ett icke EU-land har inte denna möjlighet utan måste ansöka om visum för att få befinna sig i EU. Detta narrativ vill betona de positiva aspekterna av EU-samarbetet för “den vanliga människan”. Här görs en historisk tillbakablick genom att hänvisa till Romfördragets deklaration om de fyra friheterna (tid). Narrativet visar på att unionen har lyckats uppnå det man ämnade att göra på 1950-talet - samarbetet är således lyckat. Det står även att “*People who want to enter the EU face tight border controls which is a sensitive issue for a continent of increasing immigration*”. Den citerade meningen kan tolkas som ett sätt att vilja belysa den politiskt känsliga frågan kring migration.

Vidare redogörs för hur EU i början av 2000-talet påbörjade arbetet med att ta fram en europeisk konstitution som skulle möjliggöra ett fördjupat samarbete (situation). Målet med konstitutionen var att göra unionen mer transparent, effektiv och demokratisk. Ländernas ratificeringsförfaranden var olika. Folkomröstningar i Spanien och Luxemburg godkände konstitutionen medan folkomröstningar i Frankrike och Nederländerna avlog konstitutionen. Genom att lyfta fram att folkomröstningarna i Spanien och Luxemburg godkände konstitutionen synliggör utställningen att det fanns stöd för konstitutionen. Narrativet fokuserar på att betona att målet med konstitutionen var att göra EU mer demokratiskt och transparent. Förkastandet av konstitutionen utlöste en förtroendekris inom unionen, detta lyfts dock inte fram i utställningen. Istället formuleras detta faktum som att politikerna tog sig en tankeställare

att Lissabonfördraget, som hade en annan ingång än konstitutionen, därefter antogs några år senare. Narrativets budskap blir att unionen, trots bakslaget med konstitutionen, lyckades med att fördjupa samarbetet genom ratificeringen av Lissabonfördraget.

Finanskrisen år 2008 beskrivs här efter i utställningen som att “[t]he crisis severely tested the EU resilience and strength” (situation). Det är milda ord som används för att beskriva den politiska spänningen i Europa som rådde till följd av finanskrisen. Krisen drabbade Spanien, Irland, Grekland, Cypern och Portugal särskilt hårt. Unionen hjälpte länderna genom finansiella stödpaket, men tvingande länderna att genomföra stora strukturella förändringar i sina ekonomiska system. Hanteringen av finanskrisen ledde till stora spänningar mellan Nord- och Sydeuropa och det är en potentiell anledning till att krisen inte beskrivs närmare.

Utställningsdelen avslutas med ett avsnitt som heter “linguistic diversity”. Det fastställs att Europa är en plats som kännetecknas av mångfald och att “the processes of europeanization, globalisation and migration has increased that diversity”. Det finns 143 europeiska språk samt mer än 250 *immigrant languages*. Språken beskrivs som ett uttryck för rikedom i Europas kulturella arv. Enligt den narrativa analysen blir budskapet (diskursen) att Europas språkliga mångfald är positiv och en tillgång.

5.3 Sammanfattning av analysen

I detta avsnitt ska resultaten av det analytiska arbetet redovisas. Den analytiska sammanfattningen är en del av uppsatsens metodologiska ramverk som redovisades i metodkapitlet (uppsatsens avsnitt 2, ovan). De viktigaste slutsatserna presenteras i kapitel 6.

Analysen kring *hur* de historiska skeendena presenteras visar att utställningen flera gånger framhäver att unionen primärt bildades för att bevara freden i Europa. Ett genomgående artikulert budskap är att det europeiska samarbetet syftar till att förhindra uppkomsten av nya krig och konflikter i Europa. Ord som återkommer i utställningen - narrativets nyckelbegrepp - är demokrati, mänskliga rättigheter och mångfald. Unionen framstår genomgående i utställningen som en beskyddare av demokrati och mänskliga rättigheter. Portugals, Greklands och Spaniens förflutna som auktoritära stater nämns explicit för att visa att ländernas medlemskap i unionen var ett steg i en utvecklingsprocess där man ville bort från förtryck och diktatorskap. Genom att välkomnas in under “unionens paraply” kunde länderna utvecklas till

demokratiska och stabila stater. Detta budskap lyfts även fram i samband med den östliga utvidgningen av unionen. Enligt Europeiska Historiens Hus var den Europeiska unionens värderingar kopplade till demokrati och mänskliga rättigheter en primär anledning till att länder i det forna östblocket ville bli unionsmedlemmar.

Hela utställningen bidrar sammantaget till att skapa ett narrativ som vill visa på att den Europeiska unionen har politisk legitimitet. EU framställs inte endast som ett samarbete som vilar på demokratiska principer, utan även som en aktiv beskyddare av demokrati, fred och mänskliga rättigheter. Genom att utställningen återkommande lyfter fram att unionen försvarar dessa värden framträder ett narrativ som vill visa på att unionen har, och har haft, legitimitet att fördjupa den europeiska integrationsprocessen. Valet till europaparlamentet 1979 var första gången som ett överstatligt organ tillämpade allmän rösträtt och detta beskrivs i utställningen som historiskt. Det tas inte upp att valdeltagandet till EU-valet successivt har minskat och att det idag generellt är lägre än till medlemsländernas nationella val. Det tycks vara tydligt att Europeiska Historiens Hus narrativ undviker denna aspekt av integrationsprocessen, som skulle kunna associeras med kritik gentemot unionens politiska legitimitet och folkliga förankring. En potentiell anledning till att denna aspekt inte lyfts fram är att demokratiunderskottet är en beklämmande fråga för unionen även idag.

Hur Europa ska definieras, både ur ett kulturellt och geografiskt perspektiv, är en fråga med många svar. En aspekt som är intressant att lyfta fram är att utställningen narrativt likställer Europa med EU. Utställningens narrativ framställer Europa som synonymt med den Europeiska unionen. Noel Clycq skrev att de senaste decennierna har unionen hållit i takt pinnen och haft företräde i att definiera narrativet kring vad Europa är och normativt kan/bör vara.⁷⁸ Ett exempel är att utställningen lyfter fram att medborgarnas sätt att leva blir allt mer europeiserat (*the european way of living*) till följd av den fördjupade integrationsprocessen. Det är mycket tankeväckande att europeiska länder i Europa som inte är med i EU inte alls inkluderas i utställningens Europeanarrativ. Fokus ligger på EU:s interna utvecklingsprocesser och inte unionens externa relationer med andra länder i Europa såsom Ryssland eller staterna på Balkan som inte utgör medlemsländer i dagsläget.

⁷⁸ N. Clycq (2021)

Vid två tillfällen lyfter utställningen fram att det funnits politiskt känsliga och problematiska frågor - införandet av den gemensamma jordbrukspolitiken år 1963 och försöket att skapa en europeisk armé år 1954. Kritiska röster framställs i utställningen på ett väldigt subtilt sätt och utan vidare specificering och fördjupning. Här kan man analytiskt notera att den "kritik" som lyfts fram berör händelser som skedde för 50 år sedan. Det är anmärkningsvärt att de mera samtida utmaningarna och problemen inte lyfts fram överhuvudtaget. Christine Cadot menade, i sin studie av *Musée de l'Europe*, att det är en utmaning att presentera kritiken av den europeiska integrationsprocessen, exempelvis demokratiunderskottet, de svårförstådda fördrag och anklagelserna om elitism.⁷⁹ Cadot har en stark poäng och hennes slutsats kan kopplas till förevarande studie av Europeiska Historiens Hus då studien visar att i princip ingen kritik gentemot den europeiska integrationsprocessen artikuleras. Som Cadot är inne på kan detta bero på att det är svårt att presentera problematiken med integrationsprocessen i en utställning. Ett annat skäl kan vara att utställningen inte vill legitimera kritiken överhuvudtaget.

Jimmy Vulovic menar att berättaren får makt över berättelsen genom att inkludera, eller inte inkludera, en specifik händelse eller aspekt.⁸⁰ Utställningen lyfter fram Helsingforskonferensen 1975 för att visa på att positivt samarbete mellan de blocken skedde under kalla kriget. Inga specifika händelser kopplade till kalla kriget lyfts fram. Ett liknande narrativ framträder i presentationen om finanskrisen 2008. Europeiska Historiens Hus specificerar inte vilka utmaningar finanskrisen innebar för det europeiska samarbetet. Generellt lyser kopplingarna till omvärlden med sin frånvaro i berättelsen om den europeiska integrationsprocessen. Något omvärldsperspektiv som lyfter fram specifika "världshändelser", vilka skulle kunna kopplas samman med integrationsprocessen, presenteras inte i någon större omfattning.

I analysen kan noteras att endast en person nämns vid namn i utställningen om den europeiska integrationsprocessen och det är Robert Schuman. I avsnittet som behandlar *the founding fathers* nämns inga namn. Utställningen har ett tydligt överstatligt perspektiv där unionen, som en "egen person", existerar och agerar i narrativet. Utställningen syftar till att berätta Europas historia bortom de nationella historieskrivningarna och det syftet genomsyrar utställningen. Genom det tydligt överstatliga EU-perspektivet och frånvaron av både konkreta personer och nationalstaternas roll skapas en abstrakt som inte förankrar historien till konkreta personer,

⁷⁹ C. Cadot (2010)

⁸⁰ J.Vulovic (2013), sid: 58

stater eller regioner. Narrativet kan beskrivas som ett *top-down euoperiseringsnarrativ* där alla förändringar som sker främst drivs av överstatliga EU-institutioner. Enskilda länder eller politiker presenteras inte som bärare av åsikter eller som aktörer i politiska skeenden. Att lyfta fram enskilda personer hade kunnat leda till diskussioner kring varför just de personerna lyfts fram och inte andra. Ett icke-överstatligt aktörsperspektiv hade kunnat nyansera framställningen och ge en mera mångsidig bild av hur integrationsprocessen påverkat och påverkar medlemsländerna.

6: Slutsats

Denna uppsats har syftat till att genom narrativ analys studera vilken mening Europeiska Historiens Hus permanenta utställning på museets engelskspråkiga hemsida tillskriver den europeiska integrationsprocessen. Uppsatsens ambition har varit att besvara frågeställningarna:

- Vilken mening tillskrivs den Europeiska unionens integrationsprocessen i museets permanenta utställning på dess engelskspråkiga hemsida?
- Vilka aspekter av den europeiska integrationsprocessen lyfts fram i narrativet?

Uppsatsen har kommit fram till att utställningen framställer den europeiska integrationsprocessen som en relativt okomplicerad och okontroversiell process. Samarbetet presenteras som lyckat och det är inget hinder att gemenskapen utgörs av en stor mångfald och variation. Europeiska Historiens Hus beskriver ofta de historiska skeendena som presenteras som historiska, exempelvis införandet av euron år 2002 och folkliga val till Europaparlamentet år 1979. Den Europeiska unionen framställs i narrativet som en beskyddare av demokrati, fred och mänskliga rättigheter. Genom att utställningen återkommande lyfter fram att unionen försvarar dessa värden framträder ett narrativ som vill visa på att unionen har, och har haft, legitimitet att fördjupa den europeiska integrationsprocessen. Integrationsprocessen har även gjort att medborgarnas sätt att leva blivit allt mer europeiserat.

I narrativet artikuleras ingen kritik mot det successivt fördjupade samarbetet. Den europeiska integrationsprocessen lyfts genomgående fram som positiv för Europas socioekonomiska välstånd och politiska stabilitet. Fokus läggs bland annat på positivt orienterade beskrivningar av den fria rörligheten, den inre marknaden och gemensamma transnationella samarbetsprojekt inom både den ekonomiska, politiska och den kulturella sfären. Genom att inte benämna eller

förhålla sig till ett kritiskt och problematiserande perspektiv, förmedlas i stället ett narrativ som inte inkluderar någon självkritisk röst där integrationsprocessens utmaningar och svårigheter behandlats. Även om tillvägagångssättet kan vara begripligt, beaktat att det finns frågor som är politiskt känsliga, är det samtidigt svårt att undvika att påtala den uppenbara risk som avsaknaden av självkritik riskerar medföra. Sett ur ett analytiskt perspektiv framträder ett narrativ som vill undfly eventuella svåra frågor och kontroverser. Risken är att ett sådant återkommande och överslätande tillvägagångssätt riskerar att underminera validiteten i utställningen.

7: Förslag på fortsatt forskning

Det vore intressant att ta del av en studie som undersöker hur ett stort antal besökare uppfattar den permanenta utställningen på Europeiska Historiens Hus. Exempel på frågeställningar som vore intressanta att ställa är: väcker utställningen intresse? Hur uppfattas narrativet som förmedlas? Känner sig besökarna mer eller mindre som européer när man tagit del av utställningen? Skiljer sig uppfattningen beroende på vilket land man kommer ifrån? Studier generellt kring Europeiska Historiens Hus hade varit intressant att få ta del av.

Källförteckning

Aronsson Peter *European National Museums: Identity politics, the Uses of the Past and the European Citizen* (2012) <https://ep.liu.se/ecp/083/ecp12083.pdf> Hämtad 2021-04-23

Axelsson Bodil, Dupont Christine, Kesteloot Chantal *Entering the Minefields: the creation of New History Museums in Europe* (2012) sid: 44 Hämtad: 2021-03-21
<https://ep.liu.se/ecp/083/ecp12083.pdf>

Axelsson Bodil, Eilertsen Lill, Myrivili Eleni, Knell Simon, Porciani Ilaria, Sawyer Andrew and Watson Sheila, *Crossing Borders Connecting European Identities in Museums and Online* (2012) <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:516268/FULLTEXT03.pdf> Hämtad 2021-05-03

Bache Ian, Marshall Adam 'Europeanisation and Domestic Change: A Governance Approach to Institutional Adaptation in Britain' (2004) Queen's Papers on Europeanisation, no.5.

Bandov Goran, Herceg Kolman Nikolina *Research on Europeanization in Literature: From the Top-down Approach to Europeanization as a Multi-directional Process* (2018) Cadmus, Vol 3, Iss 5, Pp 134-144
Hämtad 2021-04-02
<http://cadmusjournal.org/article/volume-3/issue-5/research-europeanization-literature-top-down-approach-europeanization-multi-directi>

Bulletin of the European Communities (1989). No Supplement 1/89. Luxembourg: Office for official publications of the European Communities.
https://www.cvce.eu/content/publication/2003/8/22/b9c06b95-db97-4774-a700-e8aea5172233/publishable_en.pdf Hämtad 2019-03-22

Börzel, Tanja A. *How the European Union Interacts with its Member States* (2003). IHS Political Science Series: 2003, No. 93. [Working Paper]

Cadot Christine, *Can Museums Help Build a European Memory? The Example of the Musée de l'Europe in Brussels in the Light of "New World" Museums' Experience* (2010)
DOI 10.1007/s10767-010-9096-2

Calligro Oriane *Negotiating Europe EU Promotion of Europeanness since the 1950s* (2013) Palgrave Macmillan UK,

Carlsson Tenitskaja Alexandra *Putin: Alla skolböcker i historia ska ses över*, Dagens Nyheter 2021-04-26. Hämtad: 2021-05-10 https://www.dn.se/varlden/putin-alla-skolbocker-i-historia-ska-ses-over/?fbclid=IwAR2ggXd6d9Po5dRD8owDMwVyWY3aOkgAuB9U455_9KoXpWcz5zSqeJ5rqeE

Clycq Noel *Rethinking unity in diversity: the potential of European identity in rapidly diversifying societies* (2021) *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 34:1, 14-27, DOI: 10.1080/13511610.2020.1752157

Committee of experts – house of European History (2008) *Conceptual Basis for a House of European History*. [STOA \(europa.eu\)](https://www.stoa.europa.eu) Hämtad 2021-02-05

Dittrich van Weringh Kathinka *Is there a European Identity?* (2005) *Europe's Journal of Psychology*, 1(1). <https://doi.org/10.5964/ejop.v1i1.352>
<https://ejop.psychopen.eu/index.php/ejop/article/view/352> Hämtad 2021-03-22

Dyson Kenneth, Goetz Klaus *'Living with Europe: power, constraint, and contestation'* (2003), i Dyson, Kenneth Herbert Fewster and Goetz, Klaus H. (ed.) *'Germany, Europe and the Politics of Constraint'*, *Proceedings of the British Academy*, vol. 119. Oxford: Oxford University Press.

Europeiska Historiens Hus hemsida <https://historia-europa.ep.eu/sv/valkommen-till-europeiska-historiens-hus> Hämtad 2021-04-02

Europeiska Parlamentet, *Building a House of European History* (2013) sid: 8 Hämtad 2021-02-20 https://www.europarl.europa.eu/tenders/2013/20130820b/Annex_I-Building_a_House_of_European_History.pdf

European Parliament, *Inaugural address by the President of the European Parliament* (2007) <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20070213+ITEM-003+DOC+XML+V0//EN> Hämtad 2021-05-11

Europeiska Unionen *Culture in the European Union* https://europa.eu/european-union/topics/culture_en Hämtad 2021-05-16

Friedman Rebecca, Thiel Markus *European Identity and Culture - narrative of transnational belonging* (2016) Routledge

Hallström Pär *Nationella parlamentens roll i den Europeiska unionen* (2011) *Europarättslig tidskrift* nr 1 2009, ISSN (ONLINE): 2002-3561

Johansson Anna *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus* (2005) Studentlitteratur AB, Lund

Kaiser Wolfram *Limits of cultural engineering: Actors and narratives in the European parliament's House of European History projekt* (2017) *JCMS* 2017 Volume 55. Number 3. pp. 518-534 DOI: 10.1111/jcms.12475

Kaiser Wolfram, Stefan Krankenhagen, Kerstin Poehls *Exhibiting Europe in Museums: Transnational Networks, Collections, Narratives, and Representations* (2016) New York/Oxford: Berghan Books,

Knill Christoph, Luhmkuhl Dirk *The national impact of European Union regulatory policy: three Europeanization mechanisms* (2002)

Hämtad 2021-04-10

https://www.researchgate.net/publication/238346880_The_national_impact_of_European_Union_regulatory_policy_Three_Europeanization_mechanisms

Milevska Kancheska Elizabeta (2021), *Identity and European integration* (English) Visione. 2021, Issue 36, p441-453. 13p.

Nationalencyklopedin *Idealtyp* Hämtad 2021-04-22

Reichel Jane *Lojalitet, legalitet och legitimitet - nya utmaningar i EU:s integrerade förvaltning* (2009) Europarättslig tidskrift nr 4 2009 ISSN (ONLINE): 2002-3561

Robertson Alexa, Petersson Bo *Identitetsstudier i praktiken* (2003), Liber AB

Robertson Alexa *Narrativanalys* i Göran Bergström, Kristina Boréus *Textens mening och makt* (2018) Studentlitteratur AB, Lund

Sassatelli Monica *Becoming Europeans* (2009) Palgrave Macmillan UK

Tallberg Jonas *EU:s politiska system* (2016), Studentlitteratur AB, Lund

Vulovic Jimmy *Narrativanalys* (2013), Studentlitteratur AB

Walkenhorst Heiko *The Conceptual Spectrum of European Identity- from missing link to unnecessary evil* (2009) https://www.ul.ie/ppa/content/files/Walkenhorst_conceptual.pdf
ISBN 978-1-905952-18-2

Winiarski Michael *Ingreppet mot Auschwitzmuseet är ännu ett försök att skriva om historien*
Dagens Nyheter, 2021-04-2, Hämtad: 2021-04-24 <https://www.dn.se/kultur/michael-winiarski-ingreppet-mot-auschwitzmuseet-ar-annu-ett-forsok-att-skriva-om-historien/>

Zetterquist Ola *En moraliskt grundad konstitution för EU* (2003) Europarättslig tidskrift nr 2
ISSN (ONLINE): 2002–3561

Material till fallstudien

Europeiska Historiens Hus hemsida, *Permanent Exhibition*,
[PERMANENT EXHIBITION | HOUSE OF EUROPEAN HISTORY \(ep.eu\)](https://www.european-council.europa.eu/media/1000000/attachment_data/file/1000000/PERMANENT_EXHIBITION_HOUSE_OF_EUROPEAN_HISTORY.ep.eu)

Hämtad: april-maj 2021